

TOULMIN TARTIŞMA MODELİ

Öğr. Gör. Dr. Habibe ALDAĞ

Ç.Ü. Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Eğitimi Bölümü
habibe@cu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Toulmin'in Tartışma modelini ayrıntılı bir şekilde incelemektir. 1922'de Londra-İngiltere'de doğan Toulmin, informal mantık ve retorik kuramının günümüzdeki öncülerindendir. 1958'de yayınlamış olduğu "Tartışmanın Kullanımı-The Uses of Argument" adlı kitabında retorik tartışmaların analizine yönelik bir tartışma modeli sunmuştur. Toulmin'in Tartışma Modeli altı öğeden oluşmaktadır: iddia, veri, garanti, destek, reddedici ve niteleyenler. Bu çalışmada tartışma yaklaşımlarına ilişkin genel tanıtıcı bilgilerin sunulmasından sonra, Toulmin'in tartışmaya ilişkin görüşleri ve modeldeki tartışma yapıları tanımlanarak, model eğitim ve diğer alanlardaki uygulamalarda karşılaşılan sorunlar çevresinde analiz edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Toulmin, tartışma, tartışma modeli, informal mantık.

THE TOULMIN MODEL OF ARGUMENTATION

ABSTRACT

The aim of this paper is to have an elaborate discussion of the Toulmin's model of argumentation. Born in London-England in 1922, Stephen Toulmin is one of the modern day leaders of informal logic and rhetoric theory. In his influential book entitled "The Uses of Argument, 1958", he proposes a structural model by which rhetorical arguments can be analyzed. Toulmin's Model of Argument consists of six elements: claim, data, warrant, support, rebuttal, and qualifiers. After presenting background information about the dimensions or functions of argumentation, Toulmin's ideas on argumentation and the structures of the argumentation model will be defined; and analyzed based on problems arising in implementations in educational and professional practice.

Key Words: Toulmin, argumentation model, argumentation, informal logic

1. Giriş

Tartışma, birbirine benzer ya da farklı pozisyonlara ve bakış açılarına sahip grup ve bireylerin, bir problemi çözmek, bir fenomeni anlamak veya bir konuda karar vermek amacıyla alternatif bakış açılarını değerlendirmeye aldıkları süreç, bu süreç içerisindeki işlemler bütünü ve bu değerlendirme sonucu ortaya çıkan bilişsel ürünlerdir (Aldağ, 2005). Tartışma için temel olan şey bireylerin veya grupların farklı pozisyonlara sahip olması değil; bireylerin veya grupların eldeki problemi çözmek, fenomeni anlamak veya ilgili konuda karar vermek için *alternatif bakış açılarını ve alternatif çözümleri* incelemeye ve değerlendirmeye almalarıdır. Alternatif bakış açılarının öğrenende oluşturduğu bilişsel dengesizlik veya uyumsuzluk düşünmenin başlaması için gerekli olan itici gücü sağlar. Bu özelliği, tartışmayı öğrenme için işe koşulabilecek etkili bir yöntem haline getirir. Özellikle sosyal-kültürel öğrenme kuramını öğretimde temel alacak eğitimcilerin tartışma yaklaşımları ve tartışma modellerine ilişkin gerekli bilgi ve becerileri kazanması gerekmektedir.

Tartışma Yaklaşımları

Tartışmanın kökleri 4000 yıl öncesine kadar izlenebilmektedir (Freely and Steinberg, 2000). Aristo mantık alanına önemli katkılarıyla anılmaktadır. 2400 yıl önce öğrencileriyle akademik tartışmalar düzenleyen Pratoğoras münazaranın babası olarak tanınmaktadır. İlk üniversiteler arası münazara etkinliklerinin, İngiltere’de 1400 yıllarında Cambridge ve Oxford üniversiteleri arasında yapıldığı bilinmektedir. Frege’nin 1879’da informal mantıkla ilgili yaptığı çalışmalarla modern mantığa giriş yapmasına karşın (Johnson ve Blair, 1996), geçen yüzyılın ikinci yarısına kadar tartışma klasik mantıkla sınırlı kalmıştır. Bu döneme dek eğitimde akıl yürütmeye verilen dikkat, retorik ve analitik tartışmanın nasıl öğretilceği ile sınırlıdır (van Eemeren, Grootendorst, Henkemans, Blair, Johnson vd., 1996). Neden, sonuç, öncül, geçerlilik, tümevarım, tümdengelim sözcükleri pek çok mantıkçı için tartışmayı tanımlamak, tartışma öğelerini veya sürecini belirlemek veya değerlendirmek için yeterli olmuştur.

Tartışma yaklaşımları mantıksal, retorik ve diyalektik tartışma olmak üzere üç grupta sınıflandırılmaktadır (Brockriede, 1980; Ehniger ve Brockriede, 1978). Wenzel (1990) ise tartışmayı işlevsel olarak dil ürünleri, tartışma süreci ve tartışmayı düzenleyici işlemler olmak üzere üç değişik açıdan incelemiştir.

Tablo 1. Tartışma Yaklaşımlarında İşlevler ve Odak

Yaklaşımlar	İşlevi	Odak
Mantık Formal mantık İnformal mantık	Ürün	Hangi ölçütler bağlamında tartışma geçerli veya yeterli hale gelir?
Retorik	Süreç	Tartışmanın karşısındakini nasıl ikna edebilir?
Diyalektik	İşlem	Tartışmanın amacına ulaşması için ne tür düzenlemeler yapılmalıdır?

Ürün yaklaşımında tartışma mantıksal boyutuyla ele alınır. Konuşmacılar veya eleştirenler, dil ürünleri olarak nitelendirilebilecek tartışma yapılarını kontrol

edebilirler. Süreç yaklaşımı retorîği simgelemektedir. Tartışma sürecinde, tartışanın karşısındakini ikna edebilmesi önem kazanmaktadır. Tartışmanın işlem boyutu diyalektik yaklaşımı temsil etmektedir. İşlem yaklaşımında ise tartışmada ilişkilerin düzenlenmesi önem kazanır.

Cevizci'ye göre en geniş anlamı içinde mantık, öncül veya öncüllerden bir sonuca giden akıl yürütmenin yapısıyla, ilkelerini konu alan bilim dalıdır (2000). Mantık düzgün düşünme, doğru düşünme kurallarının ve formlarının bilgisidir (2000). Mantığın özel amacı, mantıklı tartışmaları, mantıksız tartışmalardan ayırt edebilmek ve belirli bir tartışmanın değerine karar verebilmek için uygun ölçütlere ulaşmaktır. Dolayısıyla mantığın temel işlevi tartışmanın geçerliliği veya tutarlılığının test edildiği araçların (formların) geliştirilmesidir (Fisher ve Sayles, 1966). Mantıksal tartışma yaklaşımına göre mantık bilgisi insanlara akıl yürütmede ya da tartışmada ulaştığı sonuçları kontrol etmesinde yardımcı olabilir (Cevizci, 2000).

Cevizci'ye (2000) göre akıl yürütme türüne göre sınıflandırılabilir; tümdengelsel akıl yürütmeyi konu alan mantığa dedüktif (deductive), tümevarımsal akıl yürütmeyi konu alan mantığa indiktüf (inductive) ve pratik akıl yürütmeye dayanan mantığa ise deontik mantık adı verilir. Cho (2001) ise tartışmayı ürün olarak alan mantıksal tartışma yaklaşımında, mantığı formal (tümdengelsel) ve informal (tümevarımsal) olmak üzere iki sınıfta incelemiştir.

Klasik mantık olarak da adlandırılan formal mantıktaki tartışmalar Aristoteles'in anlayışına uygun olan tümdengelsel (deductive) niteliktedir. Tümdengelime (deduction) bir dizi kurala dayanarak, sembollerin, küçük adımlar içinde, sistematik olarak birleştirildiği formal bir sistemdir. Formal tartışma, özünde, geçerli öncüllerden geçerli sonuçlar çıkarmayı gerektirmektedir (McFarland ve Parker, 1990). Formal mantık üç ilke üstüne kurulmuştur (Hançerlioğlu, 1989): Özdeşlik ilkesi (bir şey kendisinin aynısıdır), çelişmezlik ilkesi (bir şey hem doğru hem yanlış olamaz) ve üçüncü durumun olanaksızlığı ilkesi (bir şey ya doğrudur ya yanlıştır, üçüncü bir olasılık yoktur). Matematik veya bilimsel semboller gibi yapay bir dile dayandırılan formal mantıktaki tartışmalar ya geçerlidir ya da geçersizdir (Yıldırım, 1999). Örneğin Sokrates bir insan ise tüm insanlar da ölümlü ise Sokratesin ölümlü olduğu sonucuna ulaşırız. Tümdengelimin izlendiği formal mantık bilgilerimizi artırmaz, ancak varsayımlarımızı çözümlenemizi sağlayan bir yöntem sunar (1999).

Ancak insanlar genellikle günlük hayatlarında, formal mantığı değil, informal mantığı kullanmaktadırlar (Secor, 1987). İnfomal mantık, kurallarla, ilkelerle sınırlı değildir. İnfomal mantıkta tümevarımsal bir yol izlenir. Tümevarımla, bir dizi olgu veya gerçek sınıflandırılmaya, bunları tanımlayan genellemelere ulaşılmaya çalışılır. Tümevarımsal tartışmada, kurallar veya ilkeler, bizi her zaman geçerli sonuçlara ulaştırmayabilir (McFarland ve Parker, 1990). Örneğin birçok kedinin kuyruklu olduğuna bakarak bütün kedilerin kuyruklu olduğu yolunda tümevarımsal bir sonuç çıkarırız; oysa Man adasında yaşayan kediler kuyruksuzdur (Hançerlioğlu, 1989) Yıldırım'a (1999) göre de tümevarımsal mantıkta geçerlik söz konusu değildir; öncüllerle sonuçlar arasındaki ilişkiler zayıf veya kuvvetli olabilir; öncüllerin doğruluğu sonucun doğruluğuna tam bir güvence sağlamamakla birlikte ona, değişen derecelerde olasılık kazandırır. Bu nedenle bu tür tartışmalarda sonuçlar değiştirilemeyecek, kesin ifadelerle değil, olasılıklarla belirtilir (Fisher ve Sayles, 1966). Tümevarımsal mantıkta örneklemin evreni temsil edecek yeterlikte olmasına dikkat edilmelidir.

İnformal Mantığın Ortaya Çıkışı

Tartışma alanında önemli bir değişikliğe gidilmesi gereği 1960'larda eğitim alanında tartışma becerilerinin geliştirilmesine duyulan ihtiyaçla ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, önermeler arası geçerlilik ilişkilerini incelemek yerine, günlük hayattaki tartışmalarda daha başarılı olmalarına sağlayacak becerileri öğrenmek istediklerini dile getirmişlerdir (Johnson, 1996). Diğer yandan Peirce, Dewey, Wittgenstein ve Toulmin gibi düşünürler klasik mantığa önemli eleştirilerde bulunmuşlardır (Johnson, 1996). Eğitime yakın olan araştırmacılar eleştirel düşünme çizgisinde, felsefeye daha yakın olanlar ise informal mantık alanı çizgisinde eğitimsel gereksinimleri karşılamak için çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Mantık ve eleştirel düşünme alanlarıyla tartışmanın değerlendirilmesi konusunda ortak çalışma zeminine sahip, informal mantık alanı görüş, inanç, karar ve eylemler için ileri sürülen gerekçelerin yeterliliklerini araştırmaktadır (Johnson ve Blair, 1994a; 1994b; 1996).

İnformal mantık alanında yayımlanan ilk ders kitaplarından biri Toulmin'in klasik mantığa alternatif olarak önerdiği tartışma modelinin yer aldığı, 1958'de yayımlanan *Tartışmanın Kullanılması (The Uses of Argument)* adlı kitabıdır. Ancak kitabın öğretim alanındaki kullanımı kuramsal yapısı nedeniyle sınırlı kalmıştır. Yazar 26 yıl sonra yayınladığı *Akıl Yürütmeye Giriş (An Introduction to Reasoning)* adlı kitabında tartışma modelini öğretim alanında kullanılabilir şekilde uyarlamıştır (Toulmin, Rieke ve Janik, 1984). 1990'larda sosyal-kültürel kuramın eğitimciler tarafından benimsenmeye başlamasıyla, bu kitap tartışmaya olan ilginin artmasını desteklemiştir. Klasik mantık çalışan felsefecilerin o zamana dek sormadığı soruları sormaya ve görevleri üstlenmeye başlayan ilk araştırmacılardan Toulmin, informal mantığın öncüsü olarak görülmektedir. Toulmin günümüzde tartışma alanında etkili olan yazarlardan birisidir.

2. Toulmin'in Tartışmaya İlişkin Görüşleri

Toulmin mantıksal tartışma yaklaşımlarının, günlük hayattaki tartışmaları açıklamada yetersiz kaldıklarını fark etmiştir. Bu nedenle geleneksel çıkarım teknikleriyle ilgilenmeyerek, çalışmalarını geriye dönük akıl yürütme (retrospective justification) üzerine yoğunlaştırmıştır (1958). Bu çalışmalar sonunda Toulmin, günümüzde tartışma eğitiminde olduğu kadar, problem çözme, karar verme etkinliklerinde de yararlanılan tartışma modelini önermiştir.

Model informal mantıkta tartışmanın nasıl algılandığına veya tanımlanacağına, tartışma kuramına ve tartışma eleştirisine ilişkin pek çok soruya yanıt vermektedir (Johnson, 1996):

1. Tartışma kuramı (The theory of argumentation): Tartışma kuramı neleri kapsamalıdır?
2. Tartışma alanı: Tartışma nasıl bir çevre ve koşullar (context) içinde yürütülür? Tartışanlar kimlerdir?
3. Tartışma süreci ve tartışma eylemi: Tartışma sırasında nasıl bir süreç söz konusudur? Tartışmada ne tür eylemler yer alır?
4. Tartışma yapıları: Tartışma eylemlerini yönlüten anlamsal tartışma birimleri nelerdir?
5. Eleştirme kuramı (The theory of criticism): Tartışma hangi ölçütlere göre değerlendirilmelidir?

Bu çalışmada Toulmin'in tartışmaya ilişkin görüşlerine değinilerek tartışma yapılarının kullanımında çıkan sorunlara yönelik eleştirilere ve modelin getirdiği yararlılıklara değinilecektir. Toulmin'in tartışmaya ilişkin önemli görüşleri şöyle özetlenebilir:

- a) Tartışma sosyal bir anlam oluşturma çabasıdır.
- b) Tartışma etkileşimsel ve dinamik bir süreçtir.
- c) Tartışma "desteklenen iddialar" bütünüdür.
- d) Tartışma düşüncelerin test edilmesini sağlayan bir araçtır.
- e) Tartışmaya ilişkin özellikler tartışmanın içinde geçtiği bağlama göre belirlenir.
- f) Her tartışma özel bir alan (field or enterprise) altında incelenmelidir.

a) Tartışma sosyal bir anlam oluşturma çabasıdır. Bilgi birimlerinin veya öncüllerin geçerliliklerinin test edilmesiyle sonuca ulaşılan akıl yürütme biçimine, genellikle matematik ve mantık alanında rastlanır. Günlük hayattaki tartışmalarımız ise açık uçlu niteliktedir. Toulmin'e göre akıl yürütme tek kişinin yapabileceği bir iş değil (monologue), etkileşim gerektiren bir çabadır (dialogue) (Toulmin, 1958; Toulmin vd., 1984). Klasik mantıkla karşılaştırıldığında, Toulmin'in durağan ve sözdizimsel değil, faydacı ve karşılıklı-etkileşimsel nitelikte bir akıl yürütme ve tartışma anlayışını benimsediği görülebilir. Bu durumda eleştirel bir eylem olarak akıl yürütmenin bir sosyal anlam oluşturma çabası olduğu söylenilebilir.

b) Tartışma etkileşimsel ve dinamik bir süreçtir. Toulmin tartışma modelini, savunan "A" ve sorgulayan "B" arasında geçen bir dizi işlem olarak tanıtmaktadır (1958). Tartışmayı, bir düşüncenin savunulduğu ve sorgulandığı, kişiler arası bir eylem ve süreç olarak gören Toulmin, geleneksel mantığın sunduğu ürün temelli modele alternatif bir model sunmaktadır. Johnson (1996), modelin dinamik ve etkileşimsel yapısının, tartışma sürecini ön-plana çıkardığı görüşündedir. Yeni paradigma arayışında, tartışmayı ürün olarak değil, süreç olarak; bireysel bir eylem olarak değil, karşılıklı etkileşim gerektiren; durağan değil, dinamik bir eylem olarak ele alan Toulmin, klasik mantığın sunduğu matematiksel tartışma modelini terk ederek, hukuk alanındaki uygulamalara daha yakın bir tartışma modeli önermiştir.

c) Tartışma "desteklenen iddialar" bütünüdür. Toulmin mantıkta tartışmanın yalnızca "nedenlerden sonuçlara ulaşmak" olarak algılanışına karşı çıkarak; iddia, veri, garanti, destek, niteleyen, reddedici olmak üzere altı alt öğeden oluşan yeni bir tartışma şeması veya tartışmayı analiz yolu sunmuştur. Sunduğu yeni analiz yolu veya şemasıyla, tartışmaya "desteklenen iddialar (bütünü)" anlayışını getirmeye çalışmıştır (Toulmin, 2001). Toulmin'e göre mantıkta "nedenlerden sonuçlara ulaşmak" anlayışı ulaşılan son bir noktaya işaret etmektedir, dolayısıyla tartışma sonlanabilecek bir çabadır. Oysa "desteklenen iddialar" anlayışı tartışmada iddiaların yeniden formüle edilebileceği anlamına işaret etmektedir. Gerçeğe, bilgileri sosyal bir anlaşma süzgecinden geçirerek ulaştığımızı, günümüzde karşılaştığımız pek çok sorunun tek çözüme sahip olmadığı ve çoklu gerçeklerle karşı karşıya olduğumuzu varsayarsak, desteklenen iddialar anlayışının getirdiği katkılar daha iyi anlaşılabilir.

d) Tartışma düşüncelerin test edilmesinin bir aracıdır. Toulmin'e göre akıl yürütme bazı tekniklerin öğrenilmesini gerektirir. Tartışma paylaşılan standartlar aracılığıyla düşüncelerin veya iddiaların eleştirel değerlendirilmesini gerektirir (Toulmin vd., 1984). Akıl yürütme düşüncelere ulaşmanın bir yolu değil, düşünceleri

test etmenin bir yoludur (1984). Akıl yürütme içinde bulunulan koşullar, alternatif düşünceler ve bunları öneren insanlar göz ardı edilmeden iddialarla çalışmayı kapsar. Tartışma paylaşılan ölçütler aracılığıyla düşüncelerin veya iddiaların eleştirel değerlendirilmesini, eleştiri karşısında iddiayı değiştirmede rahat olmayı, yeni ve eski iddiaları sürekli eleştirel bir inceleme altında tutmayı gerektirir (Toulmin vd., 1984).

e) Tartışmaya ilişkin özellikler bağlama göre değişmektedir. Toulmin tartışmayı tanımlamak için merkezi bir soruyu cevaplamaya çalışmıştır “bir tartışmada geçerliliği, ilgiyi, ve güçlülüğü saptayacak genel veya evrensel ölçütler ortaya koyabilir miyiz?”. Toulmin, tartışmaların oluşturulması veya değerlendirilmesinde, klasik mantıkta kabul edildiği gibi evrensel standartların olmadığını ileri sürmüştür; tartışmaya ilişkin pek çok özelliğin bağlama göre değiştiğini öne sürmüştür (vanEemeren, Grootendorst, Henkemans vd., 1996; Driver, Newton ve Osborne, 2000). Akıl yürütmede neyin uygun olup olmayacağı onu çevreleyen koşullara (context) bağlıdır (Toulmin, 2001). Tartışmayı tek boyutlu, etkileşimsiz bir ürün olarak gören klasik mantık, tartışma analizi için geometrik-matematiksel bir model sunmaktadır. Oysa günlük tartışmalarda iddia, kanıt ve garanti gibi tartışma öğeleri sosyal bağlama dayalı olarak bir durumdan diğerine değişmektedir (Toulmin, 1958).

Örneğin genel kabul görmemiş bir bilgi alternatif olarak ele alındığında ve ispatlanılmaya davet edildiğinde iddia iken, aynı bilgi genel kabul gördüğünde başka bir iddianın garantisine dönüşebilmektedir (dünyamızın şekline ilişkin tarihsel gelişmelerde olduğu gibi). Ayrıca önermelerin tutarlılığı, iddianın gücü, kanıtların doğruluğu gibi genel değerlendirme ölçütleri de tartışmanın konusu, tartışmayı yürüten kişilerin amaçları, değerleri, kuralları, iletişim tarzları gibi tartışmayı çevreleyen koşullara göre farklılık göstermektedir. Örneğin bir kalp hastalıkları uzmanı yeni bir tedavi yöntemini meslektaşlarına kabul ettirmek için, aynı yöntemi hastalarına kabul ettirmek için gösterdiği çabadan daha fazlasını göstermek zorunda olabilir. Formal mantık varsayımsal, nedensel, koşullu, geçici tartışma biçimlerine veya tanımlama, sınıflandırma, açıklama, değerlendirme, karar verme, öneride bulunma gibi farklı tartışma amaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır (Brockriede, 1980). Ancak tartışmanın koşullara göre değişen yönünü kabul eden bir bakış açısı klasik mantığın cevaplamakta yetersiz kaldığı soruları karşılamakta başarılı olacaktır.

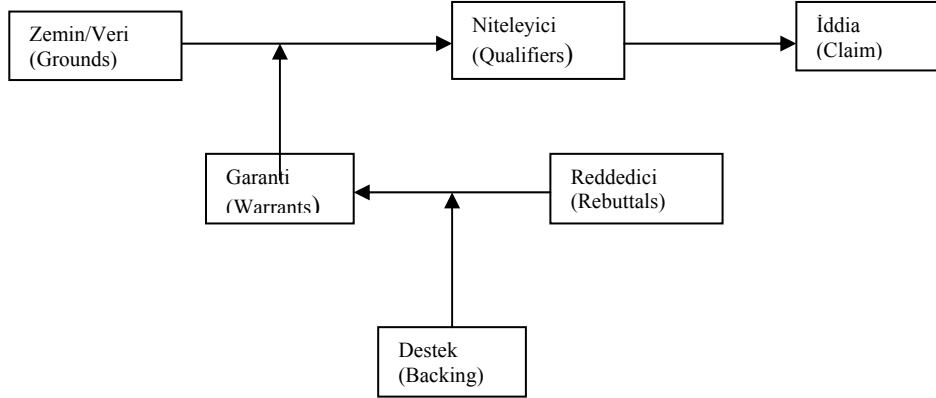
f) Her tartışma özel bir alan (field or enterprise) altında incelenmelidir. Modelin temel varsayımı her tartışmanın özel bir alan (field or enterprise) altında incelenmesi gerektiğidir (Toulmin, 1958). Bir önceki görüşle ilişkili olarak tartışma alanları, tartışmaların farklı çevreler içinde yapıldığına işaret etmektedir. Tartışma değerlendirilirken, tartışmanın ait olduğu alan ve içinde gerçekleştirildiği forum dikkate alınmalıdır. Bir bilimsel toplantıda iddiaların değerlendirilmesinde uygulanacak kurallar ile, iş görüşmesinde iddiaların değerlendirilmesinde kullanılacak kurallar arasında fark olması doğal ve gereklidir. Bir antropolog, bir hukukçu, bir ekonomist, bir tarihçi aynı olaya farklı açılardan bakacaklardır. İşte bu farklılık bize tartışmanın alana özgü olan niteliğine işaret etmektedir.

Johnson (1996), Toulmin’in tartışmanın evrensel kurallarını hiçbir zaman koyup koyamayacağımızı sorgulamasında göreliliği (relativism); ölçütlerin alandan alana göre değişmesini kabulünde ise faydacılığı (pragmatism) sezdiğini belirtmektedir. Johnson’a göre tartışmaların alanlar içinde düşünülmesi tartışma kuramına, tartışmada kullanılacak ölçütler ise eleştirme kuramına önemli katkılarda bulunmuştur (1996).

Klasik mantıktaki değerlendirme teknikleri tartışmanın yukarıda verilmiş olan özelliklerini karşılamakta yetersizdir. Toulmin, geçerlik ve tutarlılık ölçütlerinin daha esnek olarak kullanılabilmesi için, tartışma öğelerine ilişkin bir model veya şablon (pattern) önermiştir.

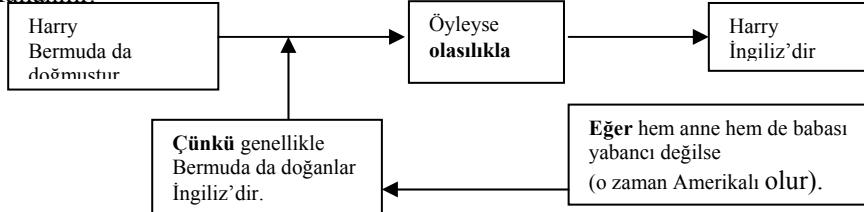
3. Toulmin Tartışma Modeli

Toulmin'in modeli üç temel "iddia (claim), zemin/veri (grounds/data), garanti (warrant)" ve üç yardımcı öğeden "destek (backing), niteleyici (qualifier), ve reddedici (rebuttal)" altı öğeden oluşmaktadır (Toulmin, Reike ve Janik, 1984): Bu modele, gerek duyulduğunda yardımcı öğeler eklenebilmekte veya modelde değişiklikler yapılabilmektedir. Tartışmalar, tartışma yapıları (structures) olarak da adlandırılan tartışma öğelerinden (elements) tartışmalarını yapılandırmak için yararlanabilecekleri gibi; yapılandırılmış olan tartışmaları değerlendirmek için de yararlanabilirler. Şekil 1.1'de bu altı öğe gösterilmektedir (Toulmin, 1958, s. 103).

Şekil 1. Toulmin'in Tartışma Modeli (Kaynak: Toulmin, 1958)

İddia (claim/assertion) sahip olunan bakış açısını temsil eden ifade, sonuç, düşünce, veya görüştür. Tartışmacının ileri sürdüğü iddia, veriler tarafından desteklenmelidir. **Veri** (data) gerçekleri, kanıtları veya akıl yürütmeyi kapsayan zemindir. Veri iddianın dayandığı gerçekler, veya iddiayı destekleyen gerçeklerdir. **Garanti** (warrants), iddia ve zemin arasında genel, hipotetik ifadelerle kurulan bir köprü niteliğindedir (Toulmin, 1958, s. 98). Garanti verilerin bizi nasıl iddiaya götürdüğünü açığa çıkaran ifadelerdir. (vanEemeren vd., 1996; Driver vd., 2000). Garanti, tartışmacının verilerden, iddiaya ulaşmasını sağlayan varsayımlardır. Başka bir deyişle garanti eldeki kanıtın kanıt olduğunun onaylanmasında kullanılan temel ilke veya prensiplerdir. Böylece garanti ifadeleri, verileri iddia için dayanak olarak kullanmayı haklı çıkaran ifadeler olarak kullanılır.

Şekil 2. Modeldeki Tartışma Öğelerine Örnek (Kaynak: Toulmin, 1958, s.102)

Bu modelde destek, niteleyen ve reddedici ise yardımcı öğeler olarak tanımlanmaktadır. Daha karmaşık veya derin tartışmalarda yardımcı öğelere rastlamak mümkündür. **Destek** (backings), garantinin kabul edilebilirliği ve otoritesini destekleyen genel koşullardır (Russell, 1983, s.31). Destek, garanti kabul edilmediği durumda gereklidir (van Eemeren vd., 1996, s.141). Bir başka deyişle tartışanın iddiası ve verisine dayanak olan garantiler ortak olarak paylaşılan ve inanılan değerler olmadığında destek öğesi tartışmayı güçlendirebilir. Destek verileri veya iddiayı destekleyen her şey olabilir. Eğer garanti yeterince açık değilse veya dinleyen tarafından hemen kabul edilemiyorsa, desteklemek gereklidir (Secor, 1987, s. 339). **Niteleyen** (qualifiers), iddianın geçerli olduğu koşulları bildirir. Niteleyen tartışmanın gücünü veya kesinlik ölçüsünü gösteren kelimelerdir. Örneğin, genellikle, sıklıkla, kesinlikle, olasılıkla, nadiren gibi kelimeler bize garantinin gerçeklik olasılığının gücünü belirtmektedir. **Reddedici** (rebuttals) ise iddianın geçerli olmadığı koşulları bildirir. Reddedici garanti kapsamı dışındaki durumlara işaret etmektedir. Başka bir deyişle reddedici, garantinin geçerli olmayacağı koşulları, durumları tanımlayan ifadelerdir. Toulmin, tartışmayı soyut veya matematiksel olarak sınırlandırılabilir bir kavram olarak değil, karmaşık ve değişken bir iletişim süreci olarak görmektedir (Secor, 1987).

4. Modelin Yararları

Toulmin'in modeli tartışma öğretiminde olduğu gibi tartışmayla öğrenmede de kullanılabilir işlevselliktir. Geometrik-matematiksel yapıdan hukuk-bilimsel yapıya geçiş bazı eğitimsel avantajları da beraberinde getirmektedir (Johnson ve Blair, 1987; Johnson, 1996):

1. Öğrenenler bu model aracılığıyla tartışma sürecine tanıklık etmekle kalmayıp, bu sürecin bir parçası haline de gelmektedirler.
2. Hangi aşamada, hangi soruları sormanın daha uygun olacağını öğrenmektedirler.
3. Öğrenenler tartışmayı, iddiaların değiştirilebileceği, eleştiriler ışığında yeniden gözden geçirilebileceği, sürekli bir süreç olarak algılamaktadırlar.
4. Eleştirinin düşmanlık göstergesi değil, tartışma sürecinin doğal bir parçası olduğunu görmektedirler.

Bütün bu avantajlar, tartışmanın, kazananın her şeyi alacağı bir anlık bir çaba olarak görüldüğü tartışma anlayışına tercih edilmelidir. Toulmin'in modelinin getirdiği diğer yararlılıklar aşağıda verilmiştir:

1. **Süreci yavaşlatarak analizi mümkün kılar.** Akıl yürütme sürecini yavaşlatmak için bir mekanizma sağlayarak, öğrencilerin akıl yürütme sürecini anlamalarını kolaylaştırmaktadır (Leeman, 1987).
2. **Örtük varsayımların açık hale getirilmesine yardımcı olur.** Açık olarak belirlenmemiş varsayımların, ne incelenebilmeleri ne de reddedilebilmeleri mümkün olacaktır (Pfau, Thomas ve Ulrich, 1987). Model, iddiayı ileri süren kişinin açık olarak ifade etmediği varsayımların belirlenmesinde, öğrencilere yardımcı olacaktır.
3. **Tartışmanın etkileşimsel bir akıl yürütme süreci olarak algılanmasını sağlar.** Kendi tartışmalarını geliştirmeleri veya karşı tarafın tartışmalarını tahmin edebilmeleri için öğrencilere analiz etme fırsatını sunmaktadır (Pfau, Thomas ve Ulrich, 1987).

4. **Tartışma becerilerinin geliştirilmesini destekler.** Model, öğrencileri dil aracıyla güçlendirerek, görüş veya inançlarını incelemelerini sağlayarak, akıl yürütmeye olasılığın oynadığı rolü göstererek, tartışma zincirini açığa çıkararak, tartışma becerilerinin geliştirilmesini desteklemektedir (Toulmin, 1958).
5. **Eleştirel bakış açısı kazandırır.** Model, tartışmayı test etmek veya diğerinin tartışmasını değerlendirmek için bir araç işlevi görebilir (Reike ve Sillars, 1984).

Klasik mantığın Aristo'dan sonra çok değişmediği veya gelişmediği göz önüne alındığında, Toulmin'in modeli informal mantıkta önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Toulmin'in modeli yüzyıllar boyu süregelen formal mantığın egemenliğine yerinde bir eleştiri ve günümüzün gereksinimlerine daha iyi yanıt verebilecek farklı bir anlayış olarak algılanmaktadır. Modelden tartışma becerilerinin öğretilmesi için yararlanılması uygun olabilir. Ancak model yoğun ve ciddi eleştiriler almıştır. Getirdiği yararlar ile birlikte sınırlılıkların da bilinmesi, kuramın uygulamada etkili kullanılmasına yardımcı olabilir.

5. Modelin Sınırlılıkları

Toulmin'in tartışma modeli, tartışma ve tartışma analizleri yapmak için sıklıkla kullanılmıştır (Driver vd., 2000; Jimenez, Rodriguez, ve Duschl, 2000; Kelly, Druker ve Chen; 1998; Russell, 1983; Yerrick, 2000). Ancak model sınırlılıkları nedeniyle eleştiriler de almıştır (Driver vb., 2000; Duschl, Ellenbogen, ve Erduran, 1997; van Eemeren vd., 1996). Toulmin'in modelinde temel üç sorun gözlenmiştir. Öncelikle modelde yeralan tartışma öğelerinin (hukuk, biyoloji, psikoloji vb.) bir alan içinde belirlenmesi ve analiz edilmesi gerekmektedir. Bu sorunla birlikte Toulmin'in öğelerle ilgili farklı tanımlar vermesi, tartışma analizinde öğelerin birbirinden ayırt edilmesini ve değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Bir başka sorun da değerlendirme veya eleştiri kuramında hangi ölçütlerin kullanılması gerektiğinin açık olmamasıdır. Tartışma modeli ile değerlendirme veya eleştiri kuramı bir bütün oluşturmamaktadır. Ayrıca model uzun, karmaşık ve özellikle diyalektik tartışmaların analizinde yetersiz görünmektedir. Daha işlevsel bir analiz modeline gereksinim duyulduğunda modele yeni öğelerin eklenmesi gerekmektedir. Yeni öğelerin eklenmesi ise analizi güçleştirmektedir. Aşağıda Toulmin'in modeline ilişkin sorunlar ayrıntılarıyla incelenmektedir.

Tartışmaların Alana ve Duruma Göre Farklaşmasına İlişkin Sorunlar

Modelde temel alınan sayılıya göre her bir tartışmanın belirli bir alana bağlanması gerekmektedir.¹ Toulmin, alanı ifade etmek için farklı kelimeler (forum of argumentation, rational enterprise, context gibi) kullanmış, ancak alanın tanımını yapmamıştır. Alan kavramının tanımlanmaması Johnson'a göre modelin uygulanmasını zorlaştırmaktadır (1996). Goggin'e göre (1995), Toulmin alan kavramı ile tartışmanın uygunluğunun belirleneceği bilim alanı veya disiplinini belirtmektedir.

¹ Bu sayılının temele alınmasının nedeni, özellikle garanti öğesinin nasıl tanımlanacağı ve belirleneceği sorusuna tatmin edici bir yanıt bulmak olabilir.

Toulmin'e benzer şekilde Willard (1982; 1983; 1988) tartışma alanları (argument fields), McKerrow ise (1980) tartışma toplulukları (argument communities), kavramlarını kullanmışlardır. Bu kavramların bir örnekle netleştirilmesinde fayda vardır. Örneğin Öğretim teknolojileri özel ve diğerlerinden ayrı bir alandır. Bu alanda ilgili konuları, sorunları, araştırma sonuçlarını tartışan topluluklar ise tartışma topluluklarıdır. Eğitim programında hangi derslerin bulunması gerektiğine karar veren bir komite, öğretim teknolojileri alanı içinde bir tartışma topluluğu olarak kabul edilir. Aynı veya benzer topluluklar içindeki bireyler zaman içinde davranışlarını bile topluluğun gerektirdiği biçimde yeniden düzenlemiş veya geliştirmiş olabilirler. Sadece bu bireylerin kullandıkları kavramların benzer olması bile bir alana ait olmanın işaretleri arasında kabul edilebilir. Tartışma topluluğuna üye olanlar arasında geliştirilen ortak temel, topluluğun üyelerine belirli bir otorite yüklenmesine neden olur. Bir alanın uzmanlarından oluşan bir grup, nelerin uygun iddia, veri veya garanti olabileceğine karar verebilecek, benzer bilgi örüntülerine, alışılara, amaçlara, değerlere veya kurallara sahip sosyal, kültürel örgütlenmelerdir. Alanlar arasında alış, amaç, yöntem vb. farklılıkların tartışmanın yapılandırılması ve değerlendirilmesinde de farklılıklar yaratması doğaldır. Aynı olay, durum, sorun vb. ile ilgilenen sosyal antropologların, hukukçuların veya kimyacıların yapılandırılacakları tartışmaların birbirinden farklı olmaları doğaldır. Bu durumda iddiaya bağlı olarak ne tür bilgilerin veri veya garanti olarak kabul edilebileceği de değişir. Ancak her bir tartışmanın bir alana bağlanması gereği, tartışma öğelerinin evrensel tanımlarında, anlamsal değişikliklere yapma zorunluluğunu getirmemektedir.

Alanlarla ilgili bu sorun aslında yalnızca Toulmin'in modeline özgü değildir. Bu sorun "eleştirel düşünme ve tartışma becerileri programa yayılarak mı öğretilmelidir, yoksa ayrı bir ders olarak mı öğretilmelidir?" tartışmasına dek uzanan temel bir sorundur. Üst-düzey düşünme ve tartışma becerilerine ilişkin geliştirilecek her model kendi içinde bu soruya tutarlı cevaplar geliştirmek zorundadır. Eleştirel düşünme ve tartışma becerileri alan bilgilerinden bağımsız olarak, alan içindeki problemlerin çözümünde ne kadar işe yarar? Bu soruya verilen cevap elbette önemli kararların alınmasına ışık tutabilir. Ancak, günlük hayatta çözmek zorunda olduğumuz problemlerin pek çoğunun alan bağımlı olduğu düşünülürse, genel becerilerin de ancak alan içinde anlamlı olacağı söylenilebilir.

Toulmin yeni paradigma arayışında, alan bağımlı değerleri de dikkate alarak, tartışmanın alan bağımsız ölçütlerini bulmaya çalışmaktadır. Bu anlamıyla Toulmin'in modeli tartışmanın evrensel öğelerinin öne çıkarıldığı bir platformdur. Evrensel olmayan öğe ve ölçütler ise her alanın kendi kabul edilebilir kuralları veya değerleri tarafından ortaya çıkarılmalıdır. Bu doğrultuda her tartışmanın özel bir alan (field or enterprise) altında incelenebileceği sayıtlı kabul edilebilir görünmektedir. Bu sayıtlı modelin kullanımına sınırlılık getirmekle birlikte aynı zamanda modele işlevsellik kazandırmaktadır. Her alanın kendine özgü bir tartışma modeli geliştirmesi alternatifi ise tekerleğin yeniden keşfetmeye benzetilebilir. Her alanın modelin kullanılmasını kolaylaştıracak, işlevsel değişiklikler yapması daha etkili olacaktır. Bu durumda, Toulmin'in modelinde alan bağımlı öğeleri göz ardı etmeden, tartışmanın evrensel öğelerine ulaşmaya çalışması değerli bir çaba olarak görülebilir.

Benzer bir şekilde pek çok araştırmacı tartışma analizinde öğelerin belirlenmesini sağlayan ölçütlerin içinde bulunduğu **çevreye** bağımlı (context dependent)

olması nedeniyle, gösterilen kanıtın iyi bir kanıt olup olmadığının anlaşılmasının oldukça güç olduğunu belirtmişlerdir (Driver vd., 2000; Zeidler, 1997; van Eemeren vd., 1996). Bu eleştiriler, tartışmanın bir alana bağlı olarak değerlendirilmesi sayıtlısına ek olarak tartışmanın duruma bağlı olarak değerlendirilmesi sayıtlısını da gündeme getirmektedir. Tartışmanın alan bağımlı olması yanında durumsal olması tartışma analizinde hangi ifadelerin hangi öğeye karşılık gelebileceğini belirlenmesinde yardımcı olmakla kalmaz, tartışmayı etkileyebilecek diğer faktörlerin de göz önünde tutulmasını sağlar. Tartışmaya katılanların özellikleri (amaçları, grup içindeki rolleri, eğilimleri, iletişim tarzları, değerleri vb.), tartışma grubunun özellikleri (yeni tanışmaları veya sürekli bir grup olmaları vb.), tartışma ortamının özellikleri (rahatlığı veya resmiliği, zamanın yeterliliği vb.), tartışma konusunun özellikleri (tartışma amacı veya tipi: problem çözme, karar verme, uzlaşma vb.) bu etkenler arasında düşünülebilir.

Örneğin tartışmayı ortaya koyan kişinin, tartışmayı değerlendiren kişinin, veya tartışmada ikna edilmeye çalışılan dinleyici veya okuyucunun bilgiye bakışı başka bir deyişle epistemolojik inançları, tartışmayı algılayışını etkileyecektir. Tartışmanın, önemli ortak düşünce veya hükümlere sahip olan, aynı veya benzer sosyal-kültürel ortamları paylaşan insanlar arasında yapılması durumunda, amaç karşı tarafın ikna edilmesi yerine bir konuda görüş birliğine ulaşmakta olabilir. Bir öğrenme-öğretme etkinliğinde hangi öğrenme kuramının temele alınması gerektiğine ilişkin iddiayı desteklemek üzere karar verirken, alanda kabul görmüş bir uzmanın ulaştığı araştırma sonuçlarının veri olarak kullanılması, tartışmayı yapan öğrencinin kişisel tecrübelerinden daha etkili olacaktır. Örneklerden de anlaşılabilir gibi tartışmaların anlaşılmasında ve değerlendirilmesinde duruma bağlı faktörlerin saptanması ve incelenmesi oldukça önemlidir.

Bir başka genel eleştiri de modelin etkileşim içeren tartışmaların analizinde yetersiz kalmasıdır. Toulmin'in modeli tartışmayı belirli bir bağlamdan (de-contextualized) bağımsız bir şema olarak sergilemektedir (Driver vd., 2000, s.194). Driver vd.'e göre Toulmin bu modelde, tartışmanın etkileşimli bir etkinlik olduğunu göz önüne almamaktadır; tartışmanın içinde var olduğu dil ve durumsal çerçeveyi de göz ardı etmektedir (2000). Örneğin; anlamlar, içinde bulunulan bağlama (context) göre değişebilir; garanti sadece ima ediliyor olabilir; jestler gibi sözel olmayan iletişim kullanılabilir (2000). Bu yazarları destekleyen Duschl vd. de (1997) Toulmin'in modelinin sınıf içindeki küçük-grup tartışmalarında sergilenen dinamik etkileşimleri analiz etmekte yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Başka bir deyişle bu modelde kanıt ve varsayımlar üzerinde durulması retorik tartışmaların analizinde yararlı olsa da, diyalektik tartışmaların anlaşılması için kullanılacak en uygun araç olmayabilir.

Tartışma Yapılarının Kullanımına İlişkin Sorunlar

Tartışma araştırmalarının çoğunda analiz için kullanılan şemalarda ya doğrudan ya da dolaylı olarak Toulmin'in modelinden yararlanılmıştır. Bazı araştırmacılar modeldeki tartışma öğelerinin günlük tartışmalarda var olduğunu belirtken (Wilging and Dunn, 1981); diğerleri öğelerin yeteri kadar açık olmaması ve öğeleri birbirinden ayırt etmenin güçlüğü nedeniyle, modelin günlük tartışmalara uygulanıp uygulanamayacağını tartışmışlardır. Örneğin Ball (1994) modelin gerçek ve karmaşık tartışmalar yerine basit tartışmaları analiz etmek için uygun olduğunu iddia etmiştir. Willard (1983), Freeman (1991) gibi bazı yazarlar ise modelin tartışma metinlerini analizlerinde tümüyle

kullanılıp kullanılmayacağını tartışmışlardır. Aşağıda modelde yer alan tartışma öğelerine (elements) veya yapılarına (structures) ilişkin sorunlar belirtilmektedir.

a) İddia ögesine ilişkin problem: Toulmin'in (1958, s.29) modelinde "diğerlerinin kabul etmeleri için sunulan ifade" iddia (claim) olarak adlandırılır. İddia geleneksel mantıktaki sonuç (conclusion) ile aynı işleve sahiptir. İddia veri veya tartışma zeminine (grounds-data) ögesiyle doğrudan bağlıdır. Toulmin iddiaların alandan alana değişeceklerini belirtmekle birlikte açık olmayan iddiaların nasıl belirleneceğine veya bunların nasıl düzeltilebileceğine ilişkin anlaşılır bir yönerge sunmamaktadır.

b) Verinin tanımlanmasına ilişkin sorun: Toulmin "bir duruma ilişkin gerçekleri belirten, aynı zamanda iddiayı daha iyi ve daha açık hale getirmeyi amaçlayan ifadeleri (1958, s.33)" zemin (grounds) veya veri (data) olarak adlandırmıştır. Veriler geleneksel mantıkta kanıt (evidence), desteğe (support) karşılık gelmektedir. Toulmine göre veri "tartışmada her iki tarafın da üzerinde tartışmadan anlaşacakları gerçekler" dir (s.33). Oysa çoğu zaman "gerçek" olarak kabul ettiğimiz durum veya ifadeler bizim bireysel veya üzerinde anlaşılabilir yorumlarımızı taşımaktadır. Johnson (1996) verilerin "gerçek" olarak nitelendirilmesinin, kavramın gereksiz olarak sınırlandırılmasına neden olduğunu belirtmiştir. Johnson (1996) bu sınırlamanın, "yoruma dayalı gerçek" ifadeleri karşısında, Toulmin'i çelişkiye sürüklediğini, Toulmin'in kendi verdiği örneklerle açıklamaktadır. Toulmin tartışmanın başlangıcında, iddiayı savunan ve iddiayı sorgulayan kişilerin verilerin kabul edilebilirliğine ilişkin anlaşma sağlamaları gerektiğini vurgulasa da (1984); anlaşmazlık durumunda tarafların anlaşmaya varmak için nasıl bir yol izleyebilecekleri, ne tür teknikler kullanabilecekleri sorununa açıklık getirmemektedir. Toulmin'in anlaşmaya varmak için çaba gösterilmesi gerektiği önerisi, modelin evrensel yönünü temsil eden veri ögesinin tanımındaki eksikliği kapatmakta yetersiz kalmaktadır.

Gelenekler, duygu ifadeleri, düşünceler, inançlar gerçek olarak kabul edilecek midir? Bir birey veya grup tarafından kabul edilen ve diğerleri tarafından kabul edilmeyen "varsayılan gerçeklerin" kabulü veya reddinde nasıl bir süreç izlenecektir? Bu durumda modelde verinin tanımı ya genişletilmeli ya da genişletilmeyecekse yorum içeren gerçeğe dayalı ifadelerin modeldeki yeri ve süreçteki işlevi yeniden tanımlanmalıdır. Farklı bir çözüm ise her alanın kendisine uygun düşecek şekilde modeli uyarlamasıdır, başka bir deyimle uygun verilerin nitelikleri her alan veya disiplin içinde yeniden tanımlanmalıdır. Ancak bu durum veri ögesiyle birlikte modelin diğer öğelerinin de tartışmaya açılmasını beraberinde getirecektir. Farklı alanlarda yürütülecek yarı-deneysel veya niteliksel araştırma sonuçlarından yola çıkılarak tartışma öğelerinin ve tartışma sürecinin evrensel ve alan-bağımlı özellikleri yeniden incelenmelidir.

c) Garanti ögesinin tanımlanmasına ilişkin sorun:

Toulmin'in modelinde belki de en sorunlu olan öge garanti ögesidir. Toulmin pek çok garanti tanımı vermektedir (1958):

"Zeminden tartışılarak sonuca ulaşılmasını sağlayan lisans (s.45)"

"Akıl yürütmenin gücü garanti ögesine bağlıdır... (s.17)"

"Garanti ögesi verileri iddialara bağlayan kurallardır.... (s.17)"

"Durumu anlamamızı sağlayan kurallardır (s.18)"

"Garanti ögesi veri ve iddia arasındaki köprüyü kuran kurallar ... (s.98)"

“Garanti ögesi genellikle dile getirilmeden (assumed tacitly), doğru kabul edilen (taken for granted) şeylerdir... (s.98)”

Bu tanımlar modeli anlamaya çalışanlar için kafa karıştırıcı olabilir. Tanımlar sınıflandırıldığında “genel kurallar”, “kurallar”, “lisans” ve “varsayımlar” olarak dört ana terim ortaya çıkmaktadır. Bu terimler anlam açısından birbirine oldukça yakın görünmektedir. Toulmin de böyle bir karışıklık olasılığında okuyucularını haberdar etmektedir. Toulmin ve diğerlerine göre garanti doğa kanunları, genel kurallar, mühendislik formülleri, yasalar vb. formları olabilir (1984). Bu açıklama bizi yine tartışmanın alan-bağımlı yönüne ulaştırmaktadır. Ancak Toulmin’in modelindeki garanti ögesinin sınırlarının daha iyi belirlenmesi gerekmektedir. Toulmin’in sunduğu tanım ve örneklerden yola çıkan Johnson (1996), garantinin “tartışmayı tümdengelmisel bir biçime sokan (deductive) genel ifadeler veya kurallar olarak” tanımlanabileceğini ifade etmiştir. Johnson’a göre bazı garanti örneklerinin hiç bir alanın kapsamına girmemesi sorun yaratmaktadır (1996). Böyle bir durumda alanın nasıl tanımlandığı sorusuna yanıt aramak gerekmektedir. Değer yargıları ve normatif iddialarla ilgili ifadelerin nasıl adlandırılacağı açık değildir. Toulmin’in modelinde başka bir problem ise tartışma içinde ifade edilmeyen nedenlerin (missing premises) nasıl saptanacağı ve ifade edileceğidir.

d) Veri ve garanti öğelerinin ayırtilmesiyle ilgili sorun: En önemli eleştirilerden biri uygulamada veri ve garantilerin ayırt edilmesinde sıkıntı yaşanmasıdır (Johnson, 1996). Toulmin’e göre veri daha açık ifade edilmesi ve anlaşılması ile garantiden ayrılır (van Eemeren vd., 1996, s.140). Garanti ise veriye oranla yeterince açık değildir, sadece ima (implicit) edilmektedir (van Eemeren vd., 1996, s.140). İddiaya karşı çıkıldığı durumlarda veri garantiden güç almaktadır (Toulmin, 1958). Kabul edilen ve öne sürülen garanti ise veri ögesinden iddia ögesine ulaşmakta hangi basamakların kullanıldığını ima eden ifadelerdir (Toulmin, 1988, s.100). Birbirine çelişen tanımlamalar nedeniyle veri ve garantilerin birbirinden ayırt edilebilmelerinin güç olacağını Toulmin kendisi de kabul etmiştir (VanEemeren vd., 1996). Yazarlar tartışma analizi yaparken “gerçek ve belirli (factual and specific) bilgileri kapsayan ifadeleri veri olarak, daha genel, kurala benzer (general and rule-like) ifadeleri ise garanti olarak ” yorumladıklarını ifade etmişlerdir (s.159). Nedenler veya önermeler (premises) gerçek ifadeleri olarak ele alınacaksa, gerçeğin tanımının da genişletilmesi gerekmektedir.

e) Destek ile ilgili sorunlar: Toulmin (1958), garanti ögesinin güvenilir olup olmadığı veya garantinin eldeki veriye uygulanıp uygulanamayacağı sorularına karşı, garanti ögesinin desteklenmesini önermiştir. Garantilerin sağlık, bilim, hukuk, spor, sanat ve ticaret gibi farklı alanlardan sunulmasının, garantinin desteklenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır. Benzer olarak destek ögesi sorgulanmayacak olan gerçek ifadeleri olarak tanımlanırken, veri ögesi de gerçek (gerçek bilgileri kapsayan ifadeler) olarak tanımlanmıştır. Bir diğer eleştiri de garanti ve destek ögesini ayırt etmekte zorluk yaşanmasıdır (Johnson, 1996).

f) Niteleyen (Modality/Modal qualifier) ögesiyle ilgili problemler: Niteleyen sonuca yani iddiaya ne derece güvenildiğine işaret eden kelime veya deyimlerdir (1958). Başka bir deyişle iddia, veriler, garanti ve destek öğeleri arasındaki ilişkinin gücünü göstermektedir (Toulmin vd., 1984). Olasılıkla, kesinlikle, söyleyebiliriz ki... vb. örnekler niteleyen ögesi olarak kullanılabilir. Toulmin (1984),

insanların geçici olarak, tam olarak güvenmedikleri halde, sadece tartışmak veya bir alternatif oluşturmak amacıyla, birtakım koşullar çerçevesinde, iddialar ortaya atabileceklerinden söz etmektedir. Günlük tartışmalarımızda iddiasını ne kadar veya hangi koşullarda güvendiğini belirten tartışmacılara pek sık rastlamamaktadır. Johnson (1996), Toulmin'in niteleyen ögesini tartışma kapsamına almakla günlük tartışma pratiğinden uzaklaşarak, tartışmada ideali yakaladığını belirtmiştir. Niteleyen ögesi, öğrencilerin iddialarının hangi koşullar altında ve ne ölçüde güvenilir olduğu sorusuna yanıt ararken, her düşündüklerinin veya öğrendiklerin kesin doğrular olmadığını bilincine ulaşmalarını sağlayabilecek faydalı bir araç olabilir. Özellikle günlük tartışmalarda pek kullanılmayan bir öge olması nedeniyle, tartışmalarda niteleyen ögesinin özellikle vurgulanmasında yarar vardır.

Niteleyen ögesiyle ilgili başka bir sorun ise niteleyen kavramının çok dar tutulmasıdır. Tartışan, diğer ögelerle ilişkisi kapsamında iddiasını ne kadar güvenilir bulduğunu açık olarak bir kelimeyle ifade edemeyebilir. Bu bir cümle veya paragrafla açıklanmış olabileceği gibi, tartışma içine veya yazılı tartışma materyaline serpiştirilmiş olabilir. Açıkça ifade edilmemiş, sadece ima edilmiş olabilir. Bu durumda tartışma analizi sırasında bir kelime aramak yerine genel anlama bakmak gerekli olacaktır. Diğer yandan niteleyen ifadesi Toulmin'in deyimiyile koşullar çerçevesi içinde anlam kazanıyor olabilir. Bu koşullar iddiayı sınırlandırıyor veya güçlendiriyor olabilir. Bu durumda koşulların kapsanacağı bir niteleyen tanımlaması tartışmayı güçlendirebilir. Bu ögenin olasılık niteleyeni, sınırlandırıcı niteleyen ve güçlendirici niteleyen olarak genişletilmesi yararlı olabilir.

Olasılık niteleyeni, Toulmin'in niteleyen ögesinde olduğu gibi iddiayı savunan kişinin iddiasına inanma derecesi olarak ele alınabilir. Ancak Toulmin'in analizinden farklı olarak her zaman açık olarak ifade edilmediği durumlarda, tartışmanın geneline bakılabilir. Sınırlandırıcı niteleyen Toulmin'in niteleyen tanımının koşullar kısmından kaynaklanmaktadır. Sınırlandırıcı niteleyen, iddianın geçerli olması için varolması zorunlu koşullara işaret etmektedir. Bir olayın, eylemin, kuralın veya hedefin geçerliliğinin, güvenilirliğinin, ulaşılabilirliğinin, etkiliğinin vb. sağlanması için her zaman içinde varolacağı koşullarla tanımlanması gereklidir. Koşullar bir şeyin varolmasının temelidir. Koşullar aynı zamanda doğaları gereği alan-bağımlı tespit edilmek zorundadır. Güçlendirici niteleyen ögesi ile iddianın geçerli olması olasılığını artıran güçlendirici koşullar kastedilmektedir. Bu ögenin de tıpkı sınırlandırıcı niteleyen gibi tartışma içinde özel olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Bu üç öge öğrencinin iddiasını çevreleyen koşulları daha incelikle düşünmesine ve daha açık olarak ifade etmesine yardımcı olacaktır. Bir başka yararı ise iddialarının çok dar bir alan içinde geçerli olduğu durumlarda veya çok geniş bir alanda geçersizleştiğini gözlemlemeleri durumunda, eleştiriler ışığında öğrencinin daha güçlü alternatif iddialar aramaya yöneltmek olabilir. Olasılık niteleyeni, sınırlandırıcı niteleyen ve güçlendirici niteleyen ögelerinin, öğrencilerin uygun bir öz ve kapsamda iddia geliştirmelerine olumlu katkılarının olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Elbette öğrencilerin bu ögelerin farkına varmaları bile tek başına önemli bir gelişmedir. Niteleyen ögesinin niteliğine göre üçe ayrılması tartışmayı öğrenme açısından yarar sağlayabilir, ancak analiz için karmaşıklık düzeyini yükselteceği göz önüne alınmalıdır.

g) Reddedici (Rebuttals) ögesinde problemler: İddianın geçersiz olduğu durumlara işaret etmektedir. Bu öge tartışanın alternatifler üzerine düşünmesini ve bu

alternatifler karşısında bir takım kararlar almasını zorunlu hale getirmektedir. İddiasını sınırlayan koşullar mı koymalı, iddiasının doğruluğuna inanma derecesini mi azaltmalı, güçlü reddedici karşısında iddiasını terk mi etmeli? Bu öge Johnson (1996) tarafından oldukça açık ve yaratıcı olarak tanımlanmaktadır. Ancak reddedici ögesinin de farklı anlam ve işlevler doğrultusunda geliştirilmesinde fayda vardır.

Farklı bakış açılarının incelendiği bir tartışmada tartışan kendi savunduğu kuramın zayıf noktalarını veya eksikliklerini ya da alternatif kuramın güçlü yönlerini kabul edebilir. Bu tür ifadeler reddedici olarak kabul edilebilir. Alternatif kuramı savunan kişinin, iddiada savunulan düşünceyi çürütmeye çalıştığı durumlarda savunan bunları gerekçe göstererek kabul etmeme özgürlüğüne sahiptir. Bu durumda alternatif bakış açısını savunan kişinin düşüncelerine karşı, karşı reddedici sunmuş olacaktır. Bir başka deyişle karşı reddedici savunanın alternatif düşünceye karşı kendi kuramını savunduğu ifadeleri kapsarken, reddedici kendi düşüncelerinin eksikliğini veya karşı düşüncenin güçlülüğünü kabul ettiği ifadeler halini alır.

Toulmin informal mantıkta, tartışma analizlerinde tek ve kesin çözüm olmadığı konusunda bizi uyarılmaktadır (Toulmin vd., 1984). Toulmin tartışma analizinde, öğelerin hangi ölçütler doğrultusunda (ilgili, yeterli, güvenilir vb.) değerlendirileceği konusunda bazı bilgiler vermiş, bu ölçütlerin alan-bağımlı tespit edilmeleri gerektiğini ve öğelerin birbirinden bağımsız (isolated) değil, birbirleriyle ilişki içinde değerlendirilmesi gerektiğini bildirmiştir (1984). Model öğeleri ön-plana çıkarırken, geçerlilik, güvenilirlik vb. niteliklerin var olduğu boyutların nasıl sağlanacağı konusunda yeterince açık değildir, başka bir deyişle modelde bu boyutun ihmal edildiği söylenilebilir.

Öğelerin analizi ve tartışmayı değerlendirmede karşılaşılan sorunlardan dolayı, Johnson (1996) modelin evrensel uygulanabilirliğine şüphe ile bakmaktadır. Model özellikle fazla sayıda tartışma analizlerinin yapılması gereken araştırmalarda kullanışlı değildir. Modelin alan-bağımlı değerlendirilmesi başka bir deyişle özellikle garanti ögesinin her bir alan için belirlenmesi gerekliliği, analizlerde kodlayanın nesnel olup olmaması sorununu ortaya çıkarmaktadır. Analizler iki bağımsız kodlamacı tarafından yürütülse bile analizlerde nesnellığın sağlanması, özellikle objektiflik ilkesine sıkı bağlılıkları olan araştırmacılar için problem oluşturabilir. Ancak tartışma analizinin nasıl yapılabileceğine ilişkin sorunlar, sadece Toulmin'in modeline özgü değildir.

Kısaca modele yöneltilen eleştiriler şöyle özetlenebilir:

1. Model her türlü tartışmaya uygulanabilecek nitelikte değildir. Modelin uzun ve karmaşık (complex) tartışmaların analizinde kullanılması zordur. Böyle bir durumda sorunların çıkabileceği söylenilebilir.
2. Öğelerin daha net olarak tanımlanması gerekmektedir.
3. Veri ve özellikle de garanti öğeleri problemlidir. Birden fazla garanti olması durumunda bunların iddia ve verilere nasıl bağlanacağı açık değildir.
4. Özellikle etkileşimin var olduğu tartışmaların analizleri için yeni öğelerin eklenmesi gerekir.
5. Tartışma analizinde, öğelerin hangi ölçütler doğrultusunda değerlendirileceği net olarak açıklanmamıştır. Öğelerin birbirinden bağımsız değil, birbirleriyle ilişki içinde değerlendirilmesi modelin doğasını yansıtmaktadır. Ancak bunun nasıl yapılacağı açık değildir.

6. Toulmin'in eleştiri kuramı ile tartışma kuramı birbirinden bağımsız görünmektedir (Johnson, 1996). Bunların birbiriyle ilişkilendirilmesi, bütünleştirilmesi gerekmektedir.
7. Tartışmayı etkileyebilecek etkenlerin tartışmanın değerlendirilmesindeki yerinin belirlenmesi ve kuramla bütünleştirilmesi gerekmektedir.

6. Modelin Yararlılıkları Ve Sınırlılıklarına İlişkin Yorumlar

Genellikle günlük tartışmaları inceleyerek, tartışmaları haritalaştıran tartışma analistleri, sıklıkla tartışma ders kitaplarının yeterince açık olmadığını ve tartışma yapıları veya öğelerinin tanımlarının geliştirilmesine gereksinim duyulduğunu belirtmişlerdir (Freeman, 1991). Modeli eleştirirken Toulmin'in bu modeli hukuki davaların temele alındığı durumlar için geliştirdiği göz önünde tutulmalıdır. Oysa Toulmin'in modelinin kullanıldığı çalışmalarda model farklı alanlarda kullanılmıştır. Dolayısıyla tartışma analizlerinde hangi ifadenin veri, hangi ifadenin garanti olduğunu anlamakta zorluk çekilmektedir. Bu tartışmalarda veriler açıkça ifade edilmemiştir. Toulmin'in "gerçek ifadeleri" tanımına da uygun değildir. Benzer olarak araştırmacılar destek ögesi sıklıkla bir dereceye kadar çıkarım içerdiği için, garanti ve destek öğeleri arasında açık bir ayrım bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Tartışma analizi konuşmalardan veya yazılardan çıkarılan anlamlara dayanır (Simosi, 2003). Toulmin'in tartışma öğeleri arasındaki farkın dilbilgisine göre değil, işlevsel olarak tanımlanması gerektiğini söylemesine rağmen, öğeleri ayırt etmekte çekilen güçlük nedeniyle, bazı çalışmalarda öğeler dışsal form temel alınarak ayırt edilmeye çalışılmıştır (van Eemeren vd., 1996).

Öğelerin tanımlanmasında zorluklar olduğunu bildiren çalışmaların çoğunluğunda model, yazılı tartışmaları analiz etmek için kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışmalar belirli bir tartışmada söylenilmeyen veya açıkça ifade edilmeyen tartışma parçalarıyla ilgilenmek yerine metnin düzeyini analiz etmişlerdir. Tartışma ile ilgili araştırma sonuçları göstermiştir ki, insanlar tartışırken sahip oldukları inançlar ve değerler sistemine açık olarak gönderme yapmamaktadırlar. Dolayısıyla bu inançlar ve bu değerler tartışmada ifade edilmeden kalmaktadır. İş çevrelerindeki tartışmalarda örtük ifadelerle daha sık rastlanılmaktadır (Toulmin vd., 1984). Oysaki sahip olunan değerler ve inançlar gerçek ifadeleridir; bu gerçekler tartışmanın sağlamlığı için gereklidir (Govier, 1987). Günlük tartışmalarda inançların, ilkelerin, kuralların, bilindiğine veya paylaşıldığına inanıldığı durumların çoğunda garantiler ifade edilmemektedir. Tartışma öğretiminde garantilerin açıkça ifade edilmesi, iddia, garanti ve verilerin birleştirilmesi aracılığıyla öğrenenlerin ortak bir zemin etrafında bir araya gelmeleri ve birlikte öğrenmelerini sağlanmalıdır.

Kodlamacıların tartışma analizinde yaptıkları şey tartışma öğeleri aracılığıyla tartışmayı veya o tartışmadaki tartışma öğelerini yeniden yapılandırmaktır. Toulmin'in belirttiği gibi (1958) herhangi bir araştırmanın analizinde, o tartışmayı çevreleyen koşullar ve bağlam tartışma öğelerini yeniden yapılandırmaya ve analize rehberlik etmelidir. Tartışmanın tartışmayı çevreleyen koşullar göz önüne alınarak başka bir deyişle duruma bağlı incelenmesi, Toulmin'in tartışma öğelerinin alana bağımlı olarak incelenmesi ifadesinde kendisini bulur. Bu gereklilik, son zamanlarda bazı araştırmacılar tarafından da belirtilmiştir (Örneğin van Dijk, 1997a-b; van Eemeren vd., 1996). Ayrıca metnin düzeyinin ötesine geçerek, tartışmanın içinde var olduğu çevresel

koşullara dikkat edilerek ve metni bütünsel bir tartışma ürünü olarak ele alarak, kodlamacılar metindeki tartışmayı daha iyi anlayacaklar ve daha iyi analiz edeceklerdir.

Tartışma öğretimi, analizi ve değerlendirilmesinde kullanılabilecek çeşitli modellerde önerilmiştir. Örneğin Beardsley'in (1950) yakınsak (convergent), uzaksak (divergent) ve serisel (serial) tartışma yapıları, Thomas'ın (1973) ağaç diyagramı, Scriven'in (1976) tartışma analizi için yedi adım yaklaşımı ve Walton'un (1996a, 1996b) tartışma şemaları gibi. Ancak Toulmin'in modeline alternatif olan bu modellerin pek çoğunun karmaşıklık düzeyleri nedeniyle işlevselliğinden uzak olduğunu belirtilmektedir. Yeh'e (1998) göre bu modellerin çoğu yaygın kabul, uygunluk, eğitime uyarlanabilirlik, ve gelişime uygunluk ölçütlerini karşılamamaktadırlar. Toulmin'in modeli ise işlevsel tartışma öğeleri ile eğitime daha uyarlanabilir bir modeldir. Toulmin'in değerlendirme ölçütlerinin alan-bağımlı olarak belirlendiği, birbiriyle etkileşen alan-bağımsız öğelerden oluşan tartışma modeli sınırlılıklarıyla birlikte halen tartışma analizinde halen kullanılan en yaygın modellerden biridir.

Henüz farklı modellerin geliştirdiği becerilerle ilgili araştırmalar oldukça sınırlıdır. Seibold, Poole, McPhee, Tanita ve Canary (1981), Toulmin'in ve Perelman ile Olbrechts-Tyteca'nın tartışma modellerini karşılaştırmak amacıyla iki kodlama rehberi hazırlamışlardır. Hazırlanan kodlama rehberleri ile karar-verme gruplarının yaptıkları tartışmaları analiz eden araştırmacılar, Seibold, Perelman-Olbrechts-Tyteca'nın modelinin ifadelerin sıralanması, ikna etme etkisinin ölçülmesi ve hedef kitlenin sınıflandırılması için uygun bir model olduğunu; Toulmin modeli'nin ise formal yapısal öğeleri belirlemede daha kullanışlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular araştırma veya öğretim amacıyla model seçiminde amaca uygun bir modelin seçilmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Toulmin'in modeli alan-bağımsız niteliği ile çok çeşitli alanlara uyarlanabilir niteliktedir (Crammond, 1998). Model üst-düzyer tartışma becerilerinin öğretimine, tartışma öğretimi ve tartışma analizinde kullanılabilecek metinsel ve grafiksel yazılımların (örn. Belvedere, Reason!Able) geliştirilmesine veya tartışma analizinde kullanılacak rehberlerin geliştirilmesine ışık tutabilir (Martunen, 1994; Carr, 1999; Luft, 1999; Tan, 2000; Cho, 2001; Munford, Zembal-Saul, 2002; Van Gelder, 2002; Lunsford, 2002; Aldağ, 2005a-b). İkna edici yazma alanında yapılan çalışma sonuçları bu modelin tartışma analizi için uygun bir model olduğunu göstermiştir (Connor & Lauer, 1985, 1988; Knudson, 1992; McCann, 1989; Scardamalia & Paris, 1985).

Özetle, tartışma konusuyla ilgilenen araştırmacılar, eleştiriler ışığında alternatif yollar geliştirmek üzere çalışmalarını sürdürmektedirler. Model özellikle belirli eksiklikleriyle yoğun eleştiriler almıştır (Örneğin: Driver vd., 2000; van Eemeren, Grootendorst vd., 1996). Ancak eksikliklerin gelişmeyi teşvik ettiği kabul edilirse, Toulmin'in tartışma modelinin uygulamadaki bütün zorluklarına rağmen, tartışma analizlerinde ve tartışma öğretiminde kullanılmaya devam edileceği söylenilebilir.

KAYNAKÇA

- Aldağ, H. (2005), "Düşünme Aracı Olarak Metinsel Ve Metinsel-Grafiksel Tartışma Yazılımının Tartışma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi, SBE, Adana.
- Aldağ, H. (2005), "Problems in argumentative writing and text analysis", *International Biltek Conference*, Eskişehir.
- Ball, W. J. (1994), "Using virgil to analyse public policy arguments: a system based on Toulmin's informal logic," *Social Science Computer Review*. Vol: 12 Iss: 1 p. 26-37.
- Beardsley, M. C. (1950), *Practical Logic*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Brockriede, W. (1980), "Argument as epistemological method," In D. A. Thomas (Ed.), *Argumentation As A Way Of Knowing*, Falls Church, VA: Speech Communication Association.
- Carr, C. S. (1999), "The effect of computer-supported collaborative argumentation (CSCA) on argumentation skills in second-year law student", *Unpublished Doctoral Dissertation*, The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Cevizci, A. (2000), "*Felsefe Sözlüğü*", Paradigma yayınları, İstanbul.
- Cho, Kyoo-Lak (2001), "The effects of argumentation scaffolds on argumentation and problem solving in an online collaborative problem solving environment", *Unpublished Doctoral Dissertation*. The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Connor, U., and J. Lauer (1985) Understanding persuasive essay writing: Linguistic/rhetorical approach. Text, 5, 309-26.
- Connor, U., and J. Lauer (1988), "Cross-cultural variation in persuasive student writing. In *Writing Across Languages and Cultures*," Edited by Alan C. Purves. Newbury Park: Sage. pp. 138-59.
- Crammond, J. G. (1998) "The uses and complexity of argument structures in expert and student persuasive writing," *Written Communication*, v15 n2 p230-68.
- Driver, R., P. Newton, and J. Osborne (2000), "Establishing the norms of scientific argumentation in classroom," *Science Education*, 20, 1059-1073.
- Duschl, R. A., K. Ellenbogen, and S. Erduran (1997), "Promoting argumentation in middle school science classrooms: A Project SEPIA evaluation," A paper presented at *The Annual Meeting of the National Association of Reserch in Science Teaching*.
- Ehninger, D., and W. Brockriede, (1978), *Decision by Debate* (2. Ed.). New York, NY: Harper& Row.
- Fisher, W. R., and E. M. Sayles (1966), "The nature and functions of argument," In G. R. Miller and T. R. Nilsen (Eds.), *Perspectives on Argumentation*, p. 2-22, Chicago, IL: Scottt, Foresman and Company.
- Freeman J.B., (1991), *Dialectics and the Macrostructure of Arguments*, Foris, Dordrecht, Netherlands
- Freeley, A. J. and David L.Steinberg (2000), *Argumentation and Debate: Critical Thinking for Reasoned Decision Making* (10 th Ed.), CA: Wadsworth/Thomson Learning.
- Goggin, M. D. (1995), "Situating the teaching and learning of argumentation within historical context," In P. J. M. Costello and S. M. Mitchell (Eds.), *Competing and*

- Consensual Voices: Tehe Theory and Practice of Argument*, pp. 10-22, Clevedon: Multilingual Matters, Ltd.
- Govier, T. (1987), *Problems in Argument Analysis and Evaluation*, Foris: Dordrecht.
- Jimenez, M. P., A. B. Rodriguez, and R. A. Duschl (2000), "Doing the lesson or doing science: Arguments in highschool genetics," *Science Education*, 84, 757-792.
- Hançerlioğlu, O. (1989), "*Felsefe Sözlüğü*", Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Johnson, R. H. (1996), *The Rise of Informal Logic*, Vale Press, Newport News, VA.
- Johnson, R. H. and J. A. Blair (1987), "The current state of informal logic," *Informal Logic*, 9, 147-151.
- Johnson, R. H. and J. A. Blair (1996), "Informal Logic and Critical Thinking," In van Eemeren, F. H., R. Grootendorst, F. S. Henkemans, J. A. Blair, R. H. Johnson, E. C. W. Krabbe, C. Plantin, D. N. Walton, C. A. Willard, J. Woods, and D. Zarefsky (1996), *Fundamentals of Argumentation Theory: A Handbook of Historical Backgrounds and Contemporary Developments*, Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Johnson, R. H. and J. A. Blair (1994a), *Logical Self-Defense*, McGraw-Hill, Inc. : USA
- Johnson, R. H. and J. A. Blair. (1994b), "Informal Logic: Past and Present." In Ralph Johnson (ed.), *New Essays in Informal Logic*, 32-51. Newport News: Vale Press.
- Kelly, G. J., S. Druker, and C. Chen, (1998), "Students' reasoning about electricity: combining performance assessments with argumentation analysis," *International Journal of Science Education*, 20, 849-872.
- Knudson, R. E. (1992), "The development of writing argumentation: An analysis and comparison of argumentative writing at for grade levels," *Child Study Journal*, 22(3), 167-184.
- Leeman, R. W. (1987), *Taking Perspectives: Teaching Critical Thinking in The Argumentation Course*, EDRS No. ED 292 147.
- Luft J. A. (1999), "Rubrics: design and use in science teacher education," *Journal of Science Teacher Education* 10(2):107-121.
- Lunsford, K. J. (2002), "Contextualizing Toulmin's model in the writing classroom: a case study," *Written Communication* 19(1): 76-109.
- Martunen, M. (1994), "Assessing argumentation skills among Finnish University students," *Learning and Instruction*, 4, 175-191.
- McCann, T. M. (1989), "Student argumentative writing knowledge and ability at three grade levels," *Research in the Teaching of English*, 23(1), 62-76.
- McFarland, T. D., and R. Parker (1990), *Expert Systems in Education and Training*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- McKerrow, R.E., (1980), "Argument communities: a quest for distinctions," In J. Rhodes, and S. Newell (Eds) *Proceedings of the First Summer Conference on Argumentation*, Speech Communication Association, 214-227, Annandale, VA.
- Munford, D., Zembal-Saul, C. (2002) "Learning science through argumentation: prospective teachers' experiences in an innovative science course," Paper presented at the Annual Meeting of the National Association for Research in Science Teaching, New Orleans, LA, April 6-10, 2002, ED465520.
- Pfau, M., D. A. Thomas, and W. Ulrich (1987), *Debate And Argumentation: A Systems Approach To Advocacy*, Glenview, LI: Scott, Foresman and Company.
- Rieke, R. D. and Sillars, M. O. (1984), *Argumentation And Decision Making Process*

- (2. Ed). Glenview, IL: Scott, Foresman and Company.
- Russell, T. L. (1983), "Analyzing arguments in science classroom discourse: Can teachers' questions distort scientific authority," *Journal of Research in Science Teaching*, 20, 27-45.
- Scardamalia, M., P. Paris (1985) "The function of explicit discourse knowledge in the development of text representations and composing strategies," *Cognition & Instruction*, Vol. 2 Issue 1, p1, 39p.
- Scriven, M. (1976), *Reasoning*, New York: McGraw Hill.
- Secor, M. J. (1987), "Recent research in argumentation theory," *The Technical Writing Teacher*, 15(3), 254-337.
- Seibold D.R., M.S. Poole, R.D. McPhee, N.E. Tanita and D.J. Canary (1981), "Argument, group influence, and decision outcomes," In C. Ziegemeuller and J. Rhodes (Eds.) *Dimensions of argument: Proceedings of the Second Summer Conference on Argumentation*, 663-692, SCA, Annadale VA.
- Simosi, M. (2003), "Using toulmin's framework for the analysis of everyday argumentation: some methodological considerations," *Argumentation*, vol. 17, no. 2, pp. 185-202(18)
- Tan, S. C. (2000), "Supporting collaborative problem solving through computer-supported collaborative argumentation," *Unpublished Doctoral Dissertation*. The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Thomas, S. N. (1973), *Practical Reasoning in Natural Language*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Toulmin, S. (2001), *Return to Reason*, Harvard University press: Cambridge, London.
- Toulmin, S. (1958), *The Uses of Argument*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Toulmin, S. E., R. D. Rieke, and A. Janik (1984), *An Introduction To Reasoning* (2. Ed.), New York, NY: Macmillan.
- Van Dijk, T.A. (1997a) Political discourse and racism: describing others in Western Parliaments. In S.H. Riggins (ed.), *The language and politics of exclusion*, 31-64. London: Sage.
- Van Dijk, T.A. (1997b), "Cognitive context models and discourse," In M. Stamenow (Ed.). *Language Structure, Discourse and the Access to Consciousness*. (pp. 189-226). Amsterdam: Benjamins.
- Van Eemeren, F. H., R. Grootendorst, F. S. Henkemans, J. A. Blair, R. H. Johnson, E. C. W. Krabbe, C. Plantin, D. N. Walton, C. A. Willard, J. Woods, and D. Zarefsky (1996), *Fundamentals of Argumentation Theory: A Handbook of Historical Backgrounds and Contemporary Developments*, Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Van Gelder, T. J. (2002). Enhancing Deliberation Through Computer-Supported Argument Visualization. In P. Kirschner & S. Buckingham Shum & C. Carr (Eds.), *Visualizing Argumentation: Software Tools for Collaborative and Educational Sense-Making*. London: Springer-Verlag.
- Walton, D. (1996a). *Argumentation Schemes for Presumptive Reasoning*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Walton, D. (1996b). *Argument Structure: A Pragmatic Theory*. Toronto: University of Toronto Press.

- Wenzel, J. W. (1990), *Three Perspectives On Argument: Essays in Honor Of Wayne Brockriede*, 9-26, Prospect Heights, IL: Waveland Press.
- Willard C.A. (1988), "The balkanisation of knowledge and the problem of the public sphere", *Working Paper, Dept of Communication*, University of Louisville.
- Willard C.A. (1983), *Argumentation And The Social Grounds Of Knowledge*, University of Alabama Press, AL.
- Willard C.A. (1982), "Argument fields," In J.R.Cox and C.A Willard. (Eds.) *Advances in Argumentation Theory And Research*, Southern Illinois University Press, IL.
- Willging, T. E., T. G.Dunn (1981), "The moral development of the law student: theory and data on legal education," *Journal of Legal Education*, v31 n3-5 p306-58.
- Yeh, S. S. (1998), "Validation of a scheme for assessing writing of middle school students," *Assessing Writing*, 5(1), pp. 123-150.
- Yerrick, R. K. (2000), "Lower tarch science students' argumentation and open inquiry instruction," *Journal of Reserch in Science Teaching*, 37, 807-838.
- Yıldırım, C. (1999), "*Mantık: Doğru Düşünme Yöntemi*", Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Zeidler, D. L. (1997), "The central role of fallacious thinking in science education," *Science Education*, 81, 483-486.

